

Vlaanderen
is wetenschap

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

Venen in Vlaanderen

Waar zijn ze, wat drijft hen, waarom zijn ze ?

Webinar Natuurpunt 19 november 2020

Jan Wouters - Inbo

In het kort

- ▶ Wat zijn de **fysische noden** van venen of wetlands ?
- ▶ Hoe verhouden deze zich tot hun maatschappelijke baten?
- ▶ Hoe kunnen we ze behouden of op een nieuwe locatie tot ontwikkeling laten komen ?
- ▶ Wat was er, is er nog en kan nog ?

Kernboodschappen

- Een geslaagd wetland-recept bevat steeds 4 ingrediënten:
 - Ruimte
 - Water
 - Goede waterkwaliteit
 - Geduld en standvastigheid
- Wetlands herstellen is op zich niet moeilijk: ‘waar een wil is, komt een veen’.
- De bescherming van bestaande venen is noodzakelijk, maar moeilijker dan de ontwikkeling van nieuwe.

Vlaanderen
is wetenschap

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

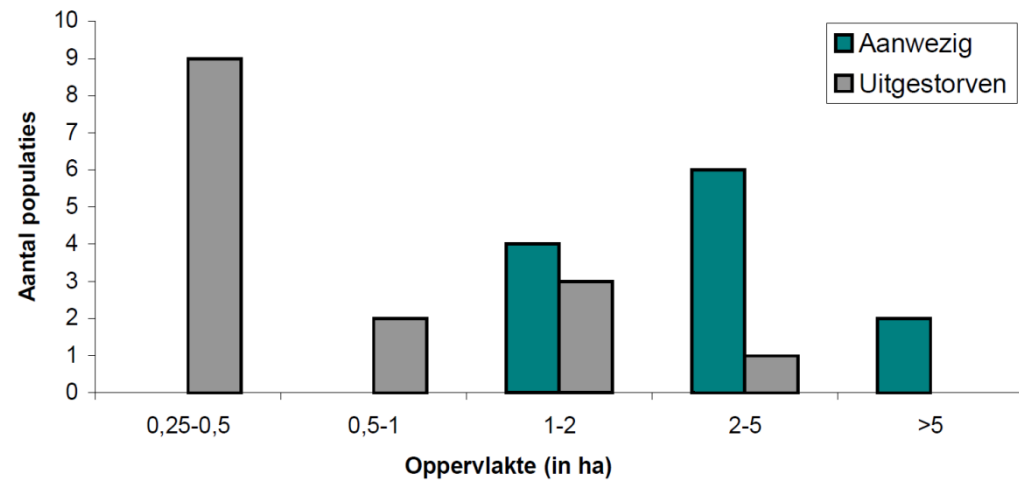
De vier elementen

foto's gentiaanblauwtje (www.laagwater.com)

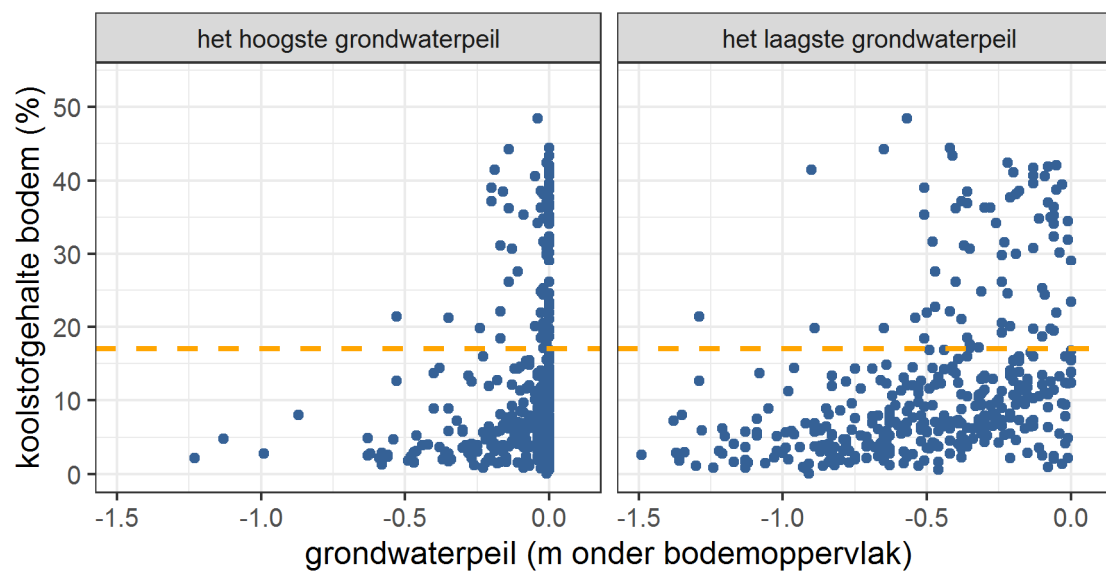
Ruimte nodig

bron: soortenbeschermingsplan gentiaanblauwtje (Vanreusel *etal.*, 2000)

Water, mag het een beetje meer zijn ?

De relatie tussen het grondwaterpeil en het koolstofgehalte

bron: Inbo-data Habnorm

Waterkwaliteit, mag het een beetje minder zijn ?

- ▶ Ja, maar dan aan opgeloste stoffen

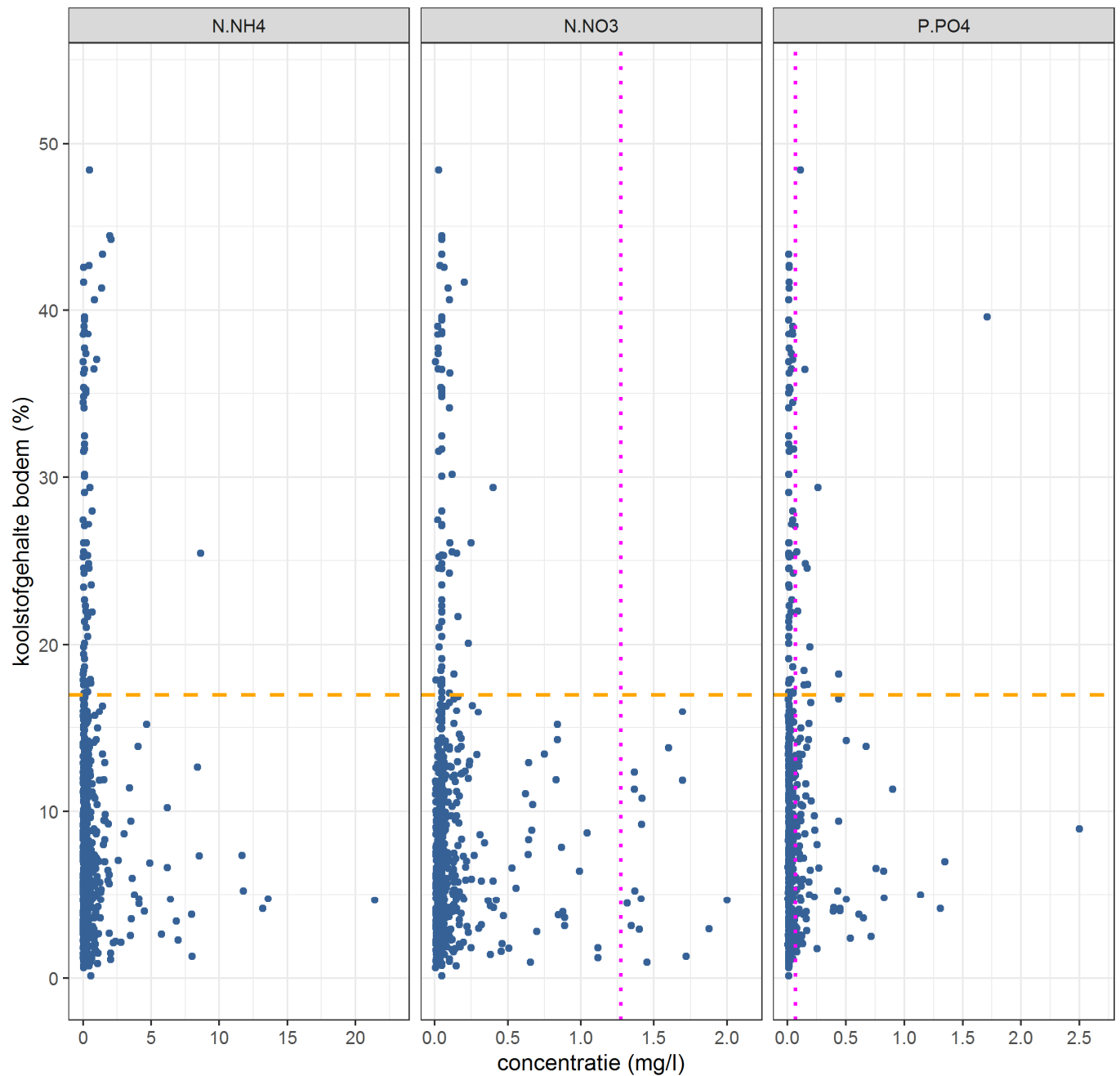
De relatie tussen mineraalrijkdom grondwater en het koolstofgehalte

Less is more

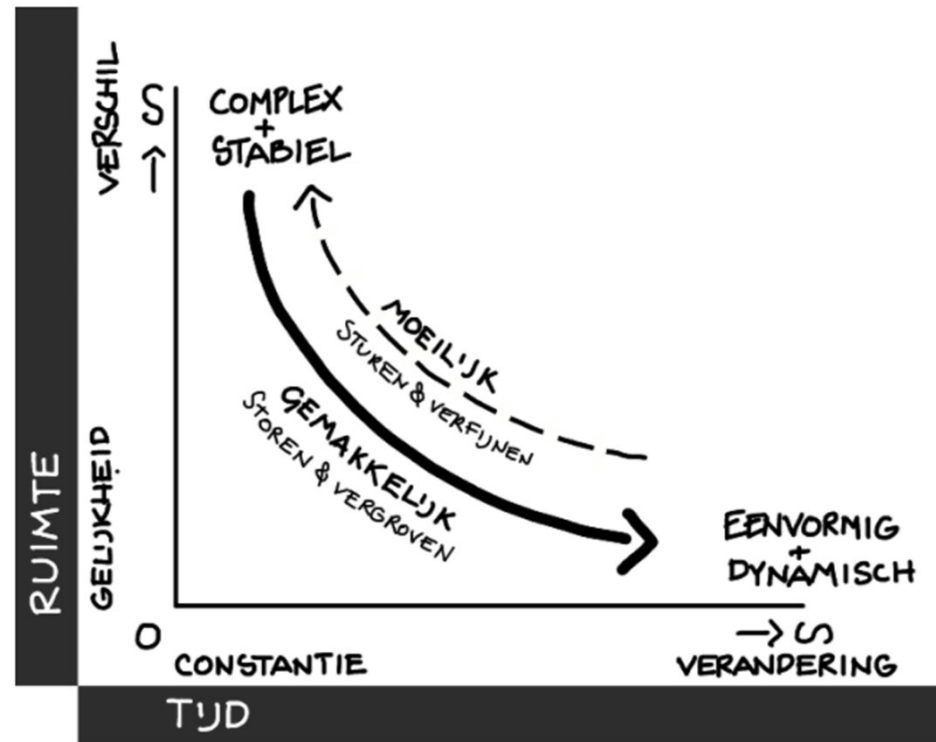
bron: Inbo-data Habnorm

De relatie tussen voedselrijkdom grondwater en het koolstofgehalte

Geduld

Relatietheorie van Chr. Van Leeuwen

Vlaanderen
is wetenschap

Maatschappelijke baten

Voor ieder wat wils

Ecosysteemdiensten

Factoren ↓	Biodiversiteit	Waterzuivering	Waterretentie	Koolstofopslag	(Biomassa)productie
Ruimte	+	+	+	o	o
Waterkwaliteit	+	-	o	+	o
Waterkwantiteit	o	+	o	+	o
Geduld	+	o	o	+	o

+ : ESD is extra gebaat bij een toename/verbetering van de factor

o : een toename/verbetering van de factor geeft geen surplus

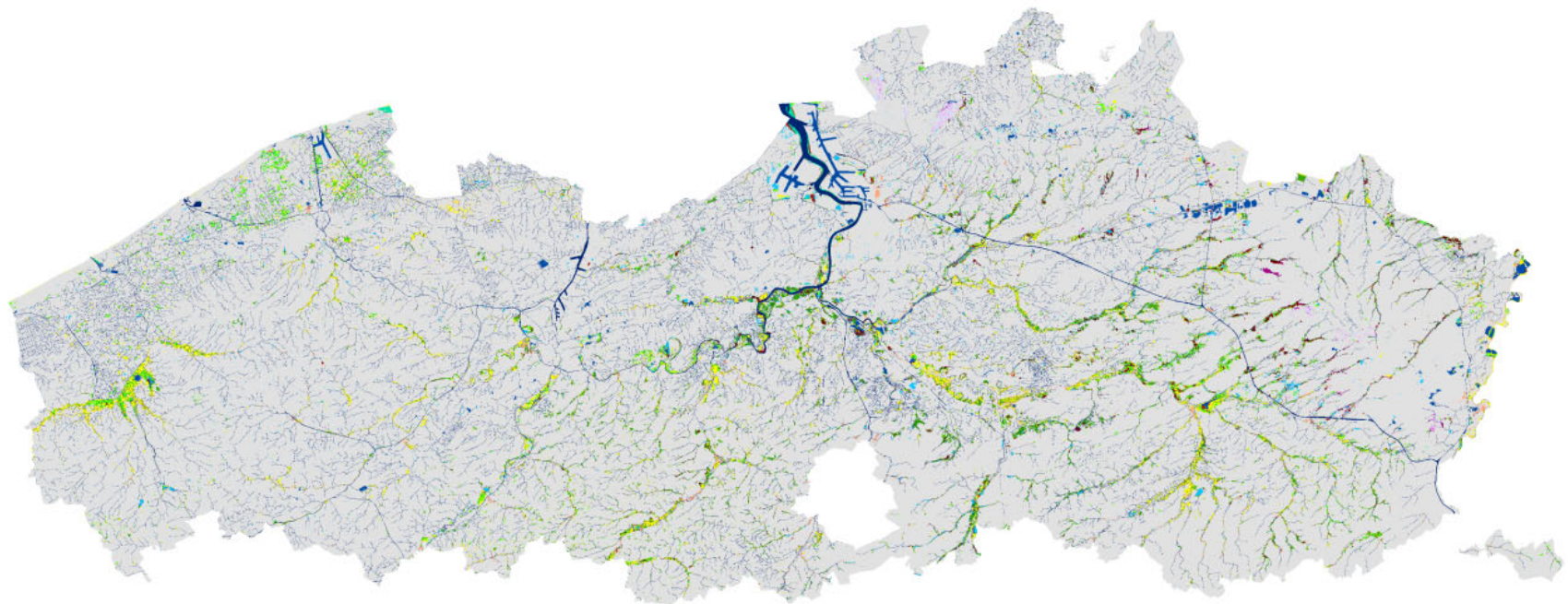
- : een toename/verbetering kan tot een vermindering leiden van de ESD

Vlaanderen
is wetenschap

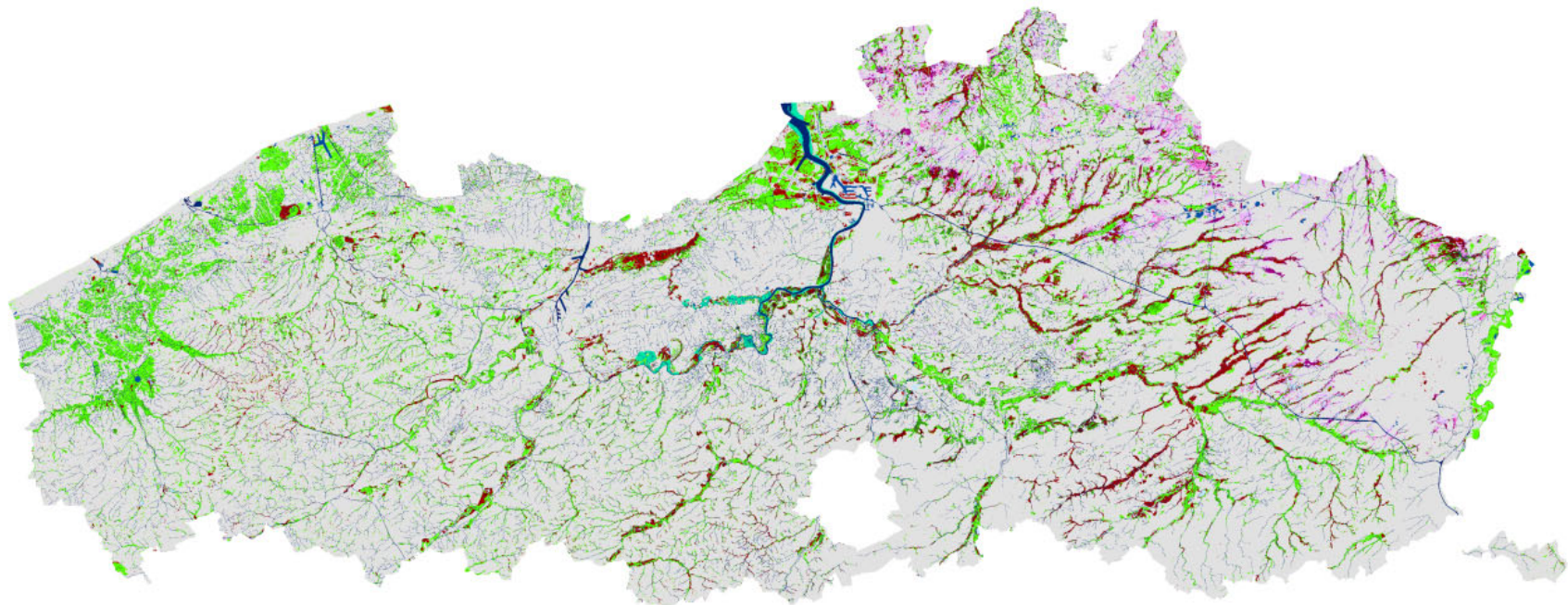
Potenties voor wetland in Vlaanderen ?

Wetlandkaart Vlaanderen - actueel

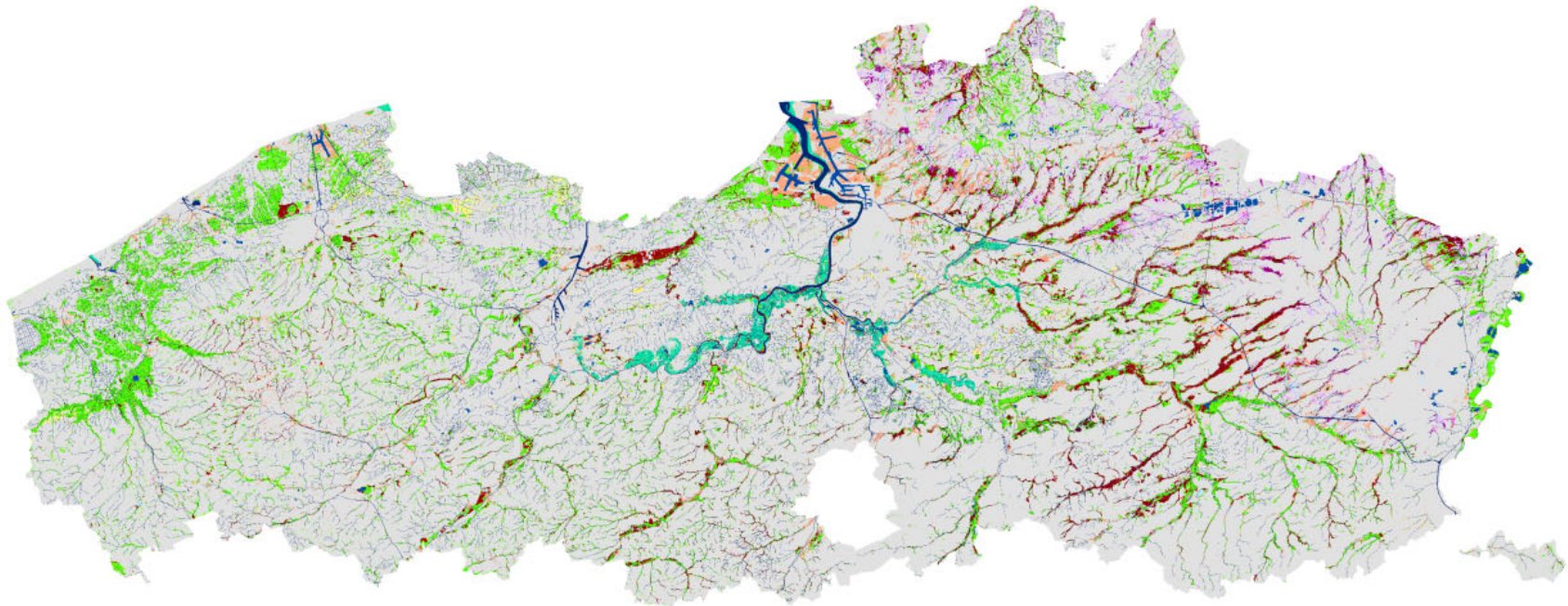
totaal wetland: 67.000 ha (+/- 5% van Vlaanderen)

Wetlandkaart Vlaanderen - historisch

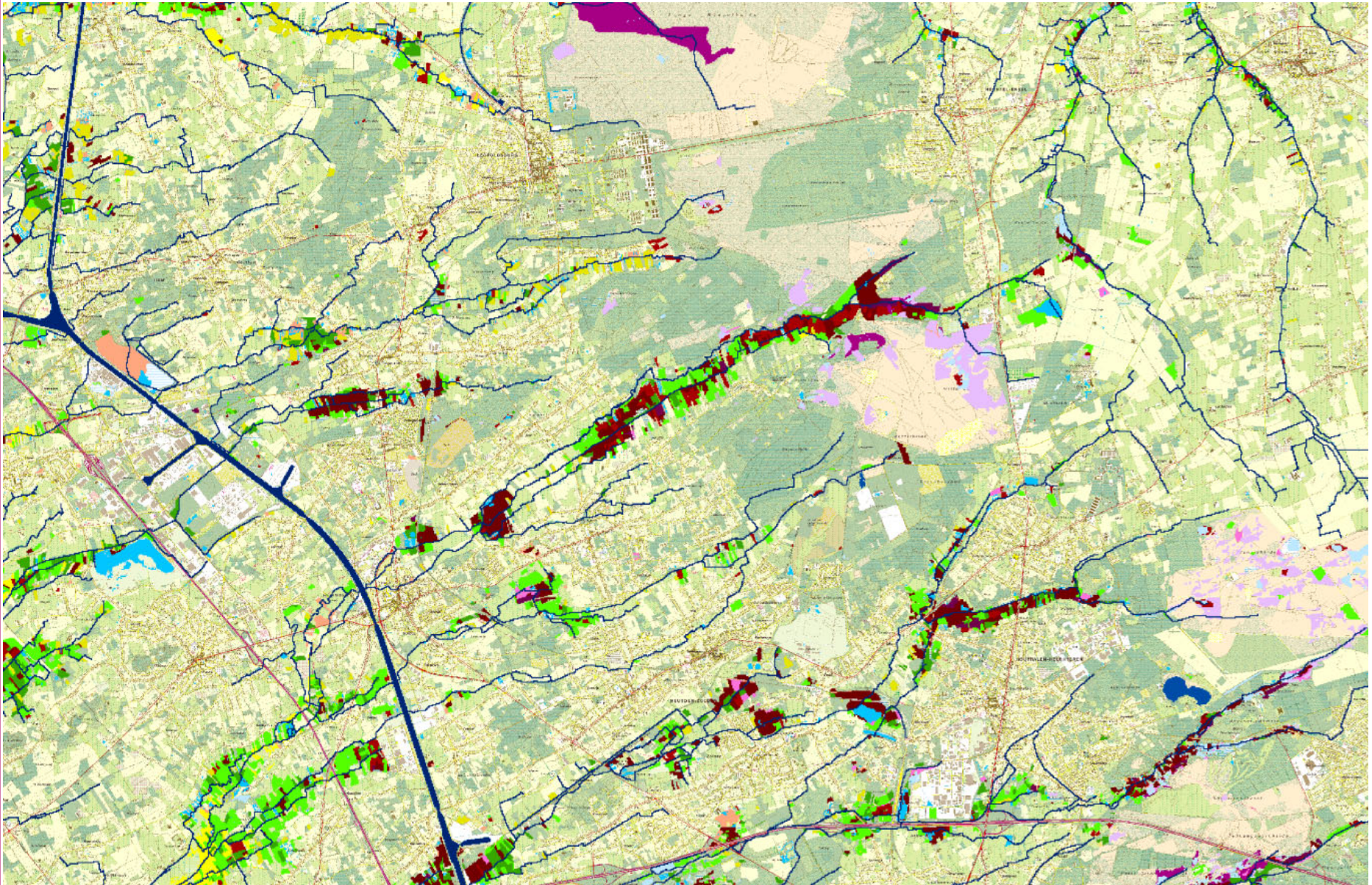
totaal wetland: 243.500 ha (+/- 19% van Vlaanderen)

Wetlandkaart Vlaanderen - potentieel

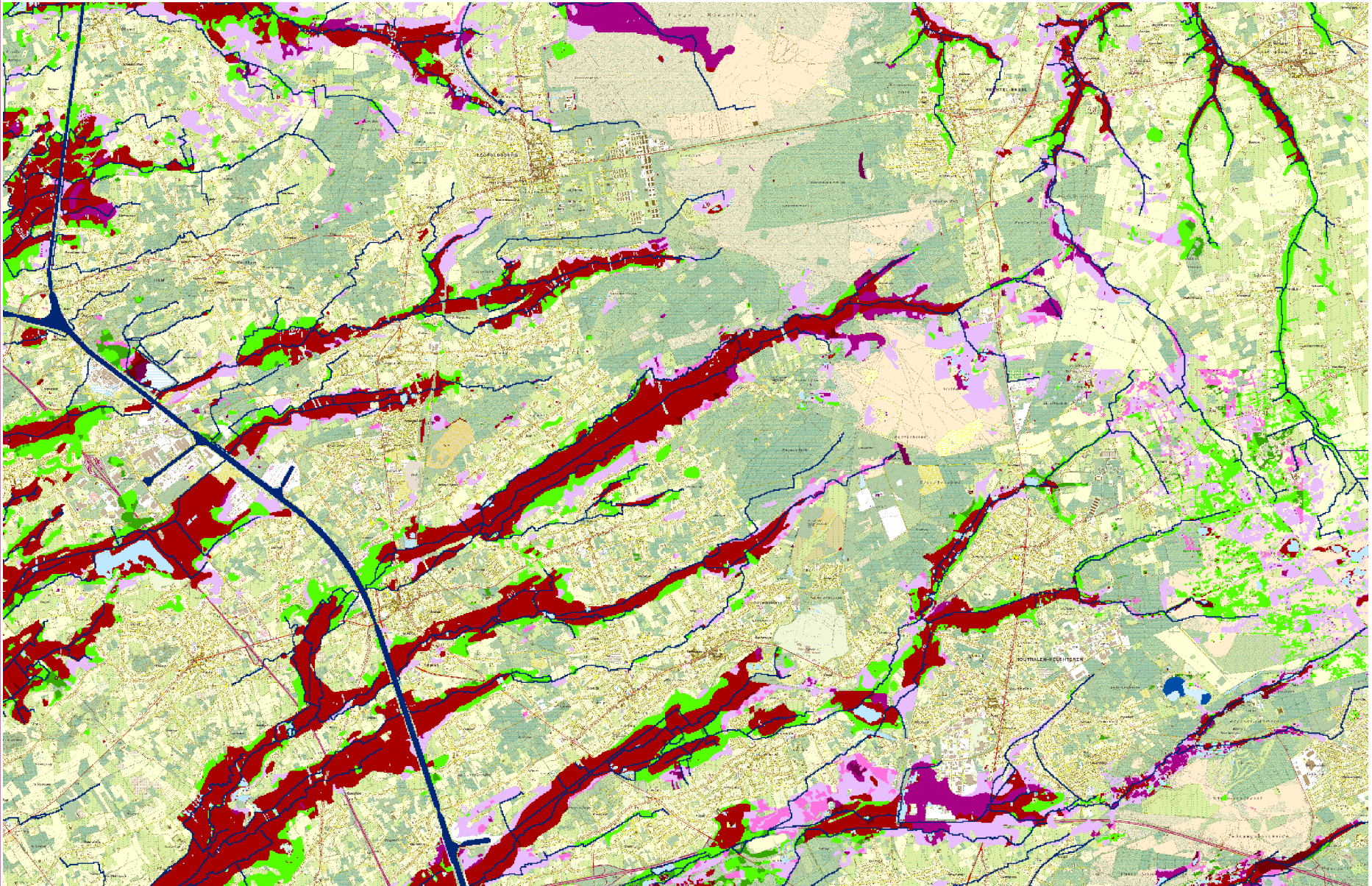

totaal wetland: 214.500 ha (+/- 17% van Vlaanderen)

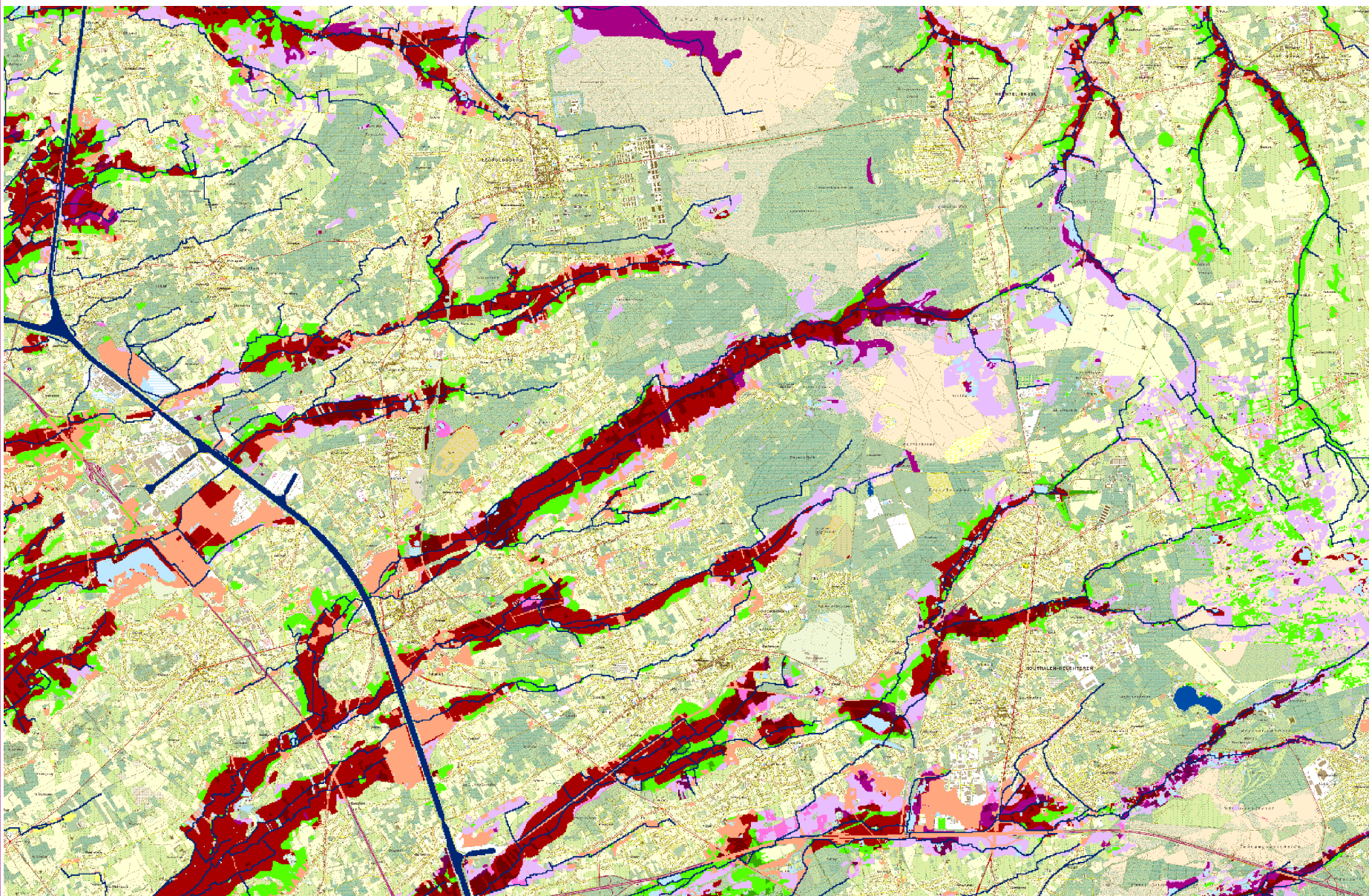
Wetlandkaart Zwarte Beek - actueel

Wetlandkaart Zwarte Beek - historisch

Wetlandkaart Zwarte Beek - potentieel

Vlaanderen
is wetenschap

Bescherming van venen

Overzicht milieudrukken

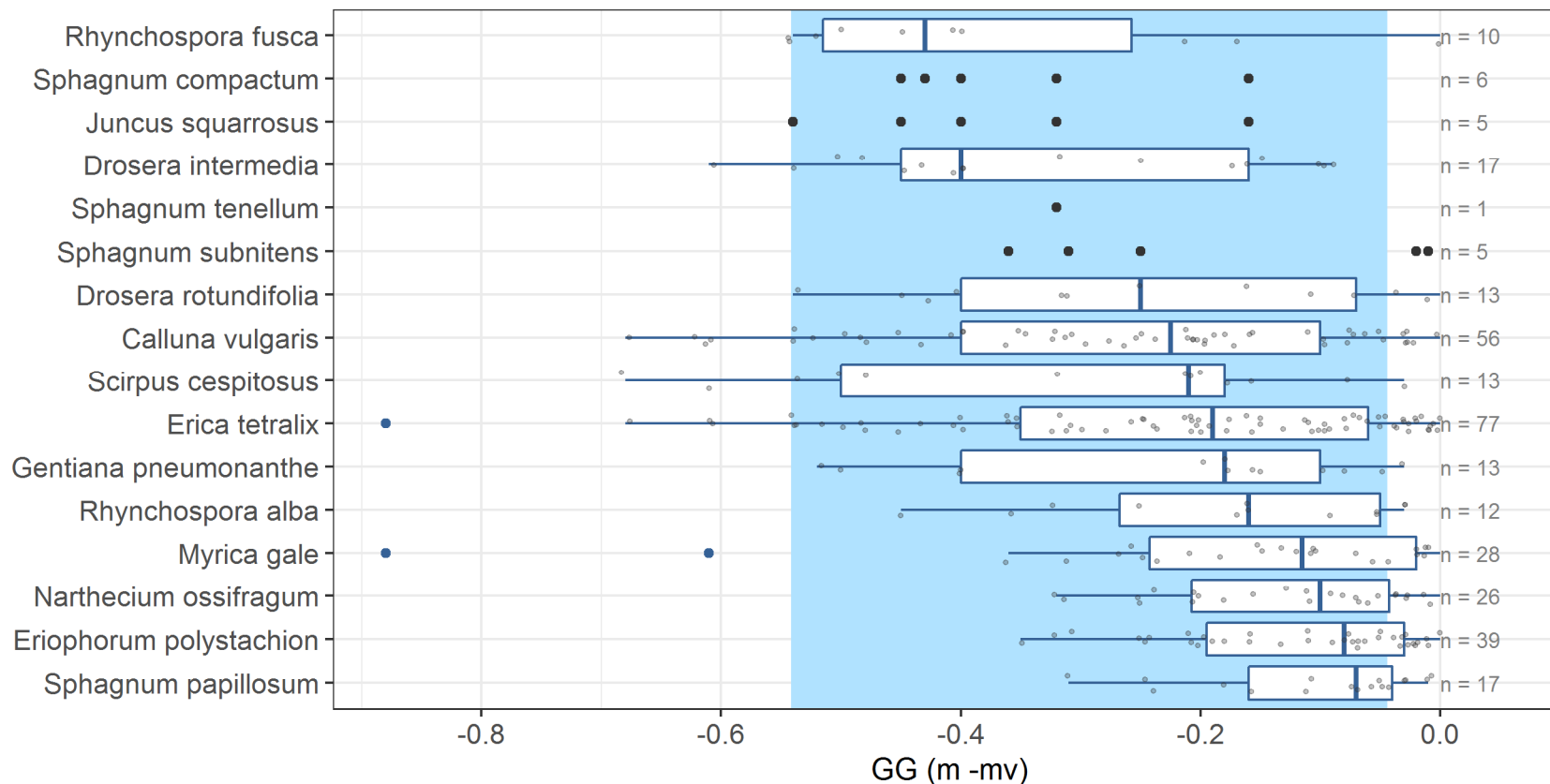
Ruimtebeslag		
	1	
Versnippering		
	2	
Eutrofiëring		
	3.1	Eutrofiëring via de lucht
	3.2	Eutrofiëring via de bodem
	3.3	Eutrofiëring via het grondwater
	3.4	Eutrofiëring via het oppervlaktewater
Verzuring		
	4.1	Verzuring via de lucht
	4.2	Verzuring via het grondwater
	4.3	Verzuring via het oppervlaktewater
Wijziging (grond)waterstand		
	5.1	Verdroging
	5.2	Vernatting
Wijziging van de hydrologie van een oppervlaktewaterlichaam		
	6	
Verzoeting en verzilting		
	7.1	Verzoeting via het grondwater
	7.2	Verzoeting via het oppervlaktewater
	7.3	Verzilting via het grondwater
	7.4	Verzilting via het oppervlaktewater
Verontreiniging		
	8.1	Verontreiniging via de lucht
	8.2	Verontreiniging via de bodem
	8.3	Verontreiniging via het grondwater
	8.4	Verontreiniging via het oppervlaktewater
	8.5	Thematische verontreiniging
Verstoring		
	9.1	Geluid en trillingen
	9.2	Licht en straling
	9.3	Beweging (Visuele verstoring)

Gevoeligheid van wetlands voor milieudrukken

Habitatype	Effect	1	2	3.1	3.2	3.3	3.4	4.1	4.2	4.3	5.1	5.2	6	7.1	7.2	7.3	7.4	8.1	8.2	8.3	8.4	8.5	9.1	9.2	9.3	
2190 Duinpannen met kalkminnende vegetaties		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
3110		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
3130 Oeverkruidklasse		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
3130 Dwergbiezenvegetaties		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
3140		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
3150		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
3160		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	...	■
4010		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
6410 Blauwgrasland s.s.		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
7110		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	☒
7140 Basenrijk subtype		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
7140 Mineraalarm, circum-neutraal subtype		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
7140 Moerasvaren- en/of (veen)mosrijke rietlanden op drijftillen		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
7140 Oligotroof subtype		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
7150		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
7210		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
7220		■	■	...	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
7230		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
91E0 Zachthoutooibos		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
91E0 Mesotroof broekbos		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
91E0 Oligotroof broekbos		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
91E0 Ruigte-Elzenbos		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
91E0 Vogelkers-Essenbos		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■
91E0 Bronbos		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...	☒	☒	■

Watergebonden voorkomen van soorten

het voorbeeld van een natte heide

bron: Inbo-data Habnorm

Kernboodschappen

- Een geslaagd wetland-recept bevat steeds 4 ingrediënten:
 - Ruimte
 - Water
 - Goede waterkwaliteit
 - Geduld en standvastigheid
- Wetlands herstellen is op zich niet moeilijk: ‘waar een wil is, komt een veen’.
- De bescherming van bestaande venen is noodzakelijk, maar moeilijker dan de ontwikkeling van nieuwe.